

Список літератури

1. Аудит: Застосування міжнародних стандартів в аудиторській практиці України. - К.: ТОВ «ІАМЦ АУ «Статус», 2005.-172 с.
2. Аудит. Методика документування. [Навчальний посібник] / За заг. ред. І.І.Пилипенка. - К., 2003. - 457 с.
3. Давидов Г.М. [та ін.] Аудит: [підручник] / за ред. Г.М. Давидова, М.В. Кужельного. - [2-ге вид., перероб. і доповн.] - К.: Знання, 2009. - 495 с.
4. Дерій В. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх вирішення в Україні / В. Дерій // Бухгалтерський облік і аудит. - 2008. - № 4. - С. 7-11.
5. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]
6. Іванова Н. А. Організація і методика аудиту [навч. посібник] / Н.А. Іванова, О.В. Ролінський. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 216 с.
7. Лисица Т. Доходы и расходы в торговле: ведем учет по-новому / Т. Лисица // Баланс. - 2011. - №32. - С. 46-49.
8. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики / пер. з англ. О.В. Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик, Т.Ц. Шарашидзе, Л.Й. Юрківська, С.О. Куликов. - К. : ТОВ «ІАМЦ» АУ «СТАТУС», 2006. - 1152 с.
9. Податковий кодекс України. - К. : ДП «ІВЦ ДПА України», 2010
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]

Одержано 21.03.12

УДК 334.012.5.03.12

Т.С. Кур'ян

Київський національний університет культури і мистецтва

Проблеми розвитку малих підприємств в Україні та деякі шляхи забезпечення їх позитивного розвитку

У даній статті розглядаються проблеми розвитку низької ефективності діяльності малих підприємств в Україні та запропоновані деякі шляхи підвищення ефективності їх діяльності.
підприємство, малий бізнес, малі підприємства

Постановка проблеми та її актуальність. Актуальність даної теми полягає, в першу чергу, об'єктивно важливою роллю малого підприємництва в розвитку економіки України, що для держави є винятково актуальним.

У системі економічних і соціальних відносин більшості держав малий бізнес виконує сьогодні найважливіші функції. Його необхідність і корисність обумовлюється інтересами виробничої ефективності та соціально-економічної стабільності країни. Воно є органічною складовою частиною народногосподарського комплексу України, чи не визначальною рисою якого є взаємозв'язок і взаємозалежність всіх його складових.

Про актуальність цієї тематики свідчать численні праці відомих вітчизняних науковців: К.О.Вашенко, З.С.Варналій, В.Є.Воротін, В.М.Геєць, Е.М.Кужель,

О.В.Лібанова зібраних у Національній доповіді «Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні» [11].

Зокрема в країнах з ринковою економікою малі підприємства відіграють велику роль в стимулюванні технологічних інновацій, створюючи їх у 2-2,5 рази більше, ніж великі компанії.

Дана ситуація в державі характеризує не найкращі часи для його розвитку. Це й фінансово-економічна криза і проблемою дефіциту Державного бюджету України, загострення платіжного і торгового балансів, зниження купівельної спроможності населення, незначна інвестиційна активність також воно не має жодних переваг в кредитній системі тощо.

Але в цей же самий час в малому бізнесі занята велика частка українського населення. Завдяки йому виник і набув свого сучасного вигляду так званий «середній клас» - найважливіший фактор соціально-політичної стабільності сучасного суспільства.

Тому з кожним днем все актуальніше набувають питання про можливі шляхи позитивного розвитку малого підприємства.

Мета статті. Дослідження проблеми розвитку малого підприємництва в Україні, визначення основних проблем та деяких шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Малий бізнес, або мале підприємство є особливим сектором ринкової економіки. В ньому зайнятий численна кількість населення.

Як виявляється із самого визначення, «малий бізнес» -включає у себе індивідуальну трудову діяльність громадян, що мають статус юридичної особи, або не мають його. До них відносять: індивідуальні, приватні, сімейні підприємства, фермерські господарства, які можуть функціонувати на правах малого підприємства і можуть зберегти свій початковий статус [8].

Малі підприємства, без сумніву, відіграють визначальну роль як на мікро-, так і на макро-економічному рівні. Вони спеціалізуються на певному сегменті ринку товарів і послуг тому дуже швидко реагують на кон'юнктуру ринку і надають ринковій економіці необхідної гнучкості.

За характером діяльності у малому бізнесі можна виділити декілька видів підприємств. До першого виду належать індивідуальні або сімейні підприємства. *Індивідуальне* - це підприємство, що засноване на особистій власності окремої особи та виключно на її праці; сімейне ж підприємство засновується на власній праці членів однієї сім'ї, які проживають разом. Отже, такі підприємства передбачають індивідуальну трудову діяльність окремих осіб або сімей. Це можуть бути або сімейні ферми в сільському господарстві, або різні кустарні виробництва, а також різноманітні індивідуальні господарства в сферах торгівлі, обслуговування населення [9].

Згідно із Законом України "Про підприємства" до малих відносяться такі підприємства:

- у промисловості й будівництві - з числом працюючих до 200 чоловік;
- у науці й науковому обслуговуванні - до 100 чоловік;
- в інших галузях виробничої сфери (крім роздрібної торгівлі) - до 50 чоловік;
- у галузях нематеріального виробництва - до 25 чоловік;
- у роздрібній торгівлі - до 15 чоловік.

Згідно з Указом Президента України "Про державну підтримку малого підприємництва" суб'єктами малого підприємництва є: фізичні особи, зареєстровані у встановленому законом порядку як суб'єкти підприємницької діяльності а також юридичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середньооблікова чисельність працюючих

за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 70 млн гривень [6].

З врахуванням вищесказаного можна дати наступне визначення малому підприємству: це іманентний елемент системи економічних відносин в економіці ринкового типу, який забезпечує її інноваційну активність і підтримує конкурентне середовище [2].

Мале підприємництво - цілком самостійна і найбільш типова форма організації економічного життя суспільства зі своїми відмітними особливостями, перевагами і недоліками, закономірностями розвитку.

Внаслідок своєї великої кількості, малі підприємства частково впливають на політичний рівень розвитку країни; розширюють ринкові відносини, насамперед у результаті зміни кількості суб'єктів ринку; надають нові робочі місця; відіграють значну роль у технологічних нововведеннях; забезпечують виробництво товарів, виконання робіт і послуг для населення за доступними цінами; вирішують соціальні проблеми ринкового господарства; за своєю природою є антимонопольними та формують конкурентне середовище країни так, як кожне підприємство прагне до індивідуальності, тобто намагається привернути до себе як найбільше споживачів, чим і спонукає зростання економіки країни та виконують інші важливі для господарства функції.

Але за останні роки можна прослідкувати в Україні такі зміни в області малих підприємств [5].

Таблиця 1 – Основні показники розвитку малих підприємств в Україні

Основні показники	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Частка кількості малих підприємств у загальній кількості підприємств, %	102	98	95	92,9
Кількість підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць	76	72	75	63
Частка прибутку від звичайної діяльності до оподаткування малих підприємств до загального обсягу прибутку, %	14,0	16,5	22,9	23,4
Частка збитків від звичайної діяльності до оподаткування малих підприємств до загального обсягу збитків, %	42,2	37,6	29,0	30,8
Частка підприємств, що одержали збитки, до загальної кількості малих підприємств, %	32,8	37,3	39,9	41,4

З даної таблиці ми бачимо, що за останні 4 роки позитивних тенденцій на покращення не спостерігається.

Якщо порівняти показники 2009 та 2010 років по кількості підприємств на 10 тис. осіб, то бачимо, що показник 2010 року зменшився на 12 %.

Також можна прослідкувати, що найбільших збитків до загальної кількості малих підприємств було отримано, в порівнянні з минулими роками, саме в 2010 році.

Тобто прийняття нового податкового кодексу призвело до значного призупинення та закриття малого підприємства. Частка банкрутств цього бізнесу завжди вище, оскільки, йдучи на ризик, підприємець вирішує досить складну проблему конкурентоздатності продукції, що випускається. Починаючи підприємстві на

самому початку треба провести свою роботу при більш високих витратах, ніж підприємстві вже існуючої фірми. Початкова вартість ставить фундаторів фірми в не вигідне положення в порівнянні з діючою фірмою. Але часто мале підприємство банкрутує не повністю, що досить важливо, а лише викупляється більш великою фірмою.

У зв'язку з цим можна виділити три моделі розвитку малого бізнесу:

- повільне розширення ділової активності;
- швидкий розвиток малих підприємств і перетворення їх в середні, а потім у великі компанії;
- збереження масштабів діяльності на досягнутому рівні [13].

За даними офіційної статистики, у сфері малого підприємництва в Україні станом на 1 січня 2011 р. діяли 151,4 тис. підприємств, які забезпечували 7% ВВП. У той же час, у сусідніх з Україною Чехії, Словаччині та Угорщині, частка малих підприємств у ВВП визначалася на рівні 30-40%.

Основні проблеми, що стоять на шляху ефективної діяльності малого підприємства:

- труднощі започаткування бізнесу, особливо на стадії переходу від реєстрації до початку діяльності;
- неоднозначність та суперечливість чинної нормативно-правової бази;
- проблемна система бухгалтерського обліку та звітності;
- слабкість інфраструктури малого підприємництва;
- низька ефективність системи управління;
- низькі темпи реформування власності;
- некомпетентність працівників та керівництва;
- неефективна приватизація;
- продукція та послуги малого підприємства не конкурентоспроможні;
- відсутність доступної (початкової) бізнес освіти;
- неефективна система підбору персоналу тощо.

Також головною проблемою є низький рівень процесів інформатизації та інноваційних технологій. Лише кожне 4-те підприємство - суб'єкт підприємницької діяльності в цілому по Україні здійснювало валові капітальні інвестиції, а серед малих підприємств - кожне 5-те. З кожних 100 підприємств здійснювали витрати на інформатизацію тільки 12-14 підприємств, а серед малих таких підприємств налічується тільки 8. Лише одне з 274 підприємств (0,37% до загальної кількості суб'єктів підприємницької діяльності) здійснювало витрати на технологічні інновації у 2007 році, а серед малих підприємств цей показник склав одне підприємство з 997 підприємств або 0,1% до загальної кількості малих підприємств в Україні. Територіальна структура кількості малих підприємств за регіонами характеризується нерівномірністю їх розподілу. Із загальної кількості малих підприємств, що здійснювали свою діяльність в країні, більше половини припадає на 7 регіонів України (зокрема, у 2007 році м. Київ (19,5% від загальної кількості малих підприємств країни), Донецьку (8,0%), Дніпропетровську (6,7%), Харківську (6,3%), Львівську (5,7%), Одеську (5,3%) області та Автономну Республіку Крим (5,0%)) [11].

Положення в якому перебувають на даний час малі підприємства не найкраще так, як в країні дуже розвинута корупція, яка найбільше впливає на малий бізнес.

Зрозуміло, що у короткостроковий період усіх проблем, щодо малого підприємства вирішити не вдасться. Але запропонуємо деякі шляхи з котрих необхідно почати.

Підприємства, особливо малі, фінансують свій подальший ріст із прибутку. *Прибуток* — це виражений у грошовій формі чистий дохід підприємства на вкладений капітал, відображає всі види прибутку від різних видів діяльності, отриманого

підприємством в грошовій, матеріальній і нематеріальній формах протягом звітного періоду як на території України, так і за її межами.

На нашу думку підприємство повинно залишати більшу частину доходу, тоді загальний рівень інвестицій значно збільшиться. Також в кожному регіоні повинні працювати навчально-консультаційні центри, які б ефективно функціонували та надавали підтримки малому підприємництву з таких питань як маркетинг, оподаткування, підготовки бізнес-планів. Не потрібно забувати про обмін досвідом серед підприємств, що дозволить значно покращити якість виробничих процесів, при цьому не затрачаючи значних ресурсів. Внесення відповідних змін та доповнень до законів України "Про підприємництво", "Про підприємства в Україні", "Про власність", вирішати питань щодо організаційного забезпечення малого підприємництва, насамперед: розробити та прийняти цільові і регіональні програми розвитку та підтримки малого підприємництва з відповідним фінансовим та організаційним забезпеченням. Створити спеціалізовану банківську установу або установи з кредитування малого підприємництва які б надавалися з сприятливішими умовами для підприємства так, як на даний час фонди фінансування є дуже обмеженими і більшість малих підприємств не мають змоги забезпечити цінну заставу. Дуже допоможуть цільові програми, які на даний час відсутні і не використовуються.

Дані пропозиції перегукуються з рекомендаціями Міжнародної фінансової корпорації (МФК), основні з яких:

- пояснити та обмежити процедури ліцензування;
- обмежити та спростити урядові нормативні акти;
- перейти до загальних міжнародних засад бухгалтерського обліку.

Реалізація таких заходів за умов економічної стабілізації створить кращі умови розвитку підприємства, вирішить соціально-політичні завдання, забезпечить додаткові надходження до бюджету, підвищити рівень конкуренції серед вітчизняних товаровиробників та зменшить тенденції до соціальної диференціації населення.

Висновки. Отже, з вище наведеного, можна сказати, що сьогодні провідну роль у створенні ефективного недержавного сектора відіграють малі підприємства. Хоча їх розвиток відбувається нерівномірно і вони, так і не посіли належного місця у структурі національної економіки. Але, якщо будуть успішно прийняті запропоновані шляхи на покращення, то можна сказати, що малі підприємства в Україні матимуть великі резерви і великі перспективи. Тому, що в них значно більш виражена, ніж у великих підприємств, здатність до саморегулювання, самовідтворення. Саме вони можуть забезпечити переведення ресурсів у найбільш ефективні сфери і тим самим об'єднають процеси структурної політики і формування ринку.

Список літератури

1. Білоус Г.П. Розвиток малого підприємництва в Україні // Економіка України. – 2002. – №2 – С.34-36.
2. Блинов А.П. Мале підприємництво: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 336 с.
3. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Піча Ю.В. Економіка підприємства: Навч. Посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів I - IV рівнів акредитації. Друге видання, виправлене і доповнене - К.: „Каравела”; Львів: „Новий світ -2000”, 2001. - 298с.
4. Варналій З.С. Тенденції становлення малого підприємництва в Україні // Ринкові перетворення. – 2003. – № 7. – С. 58-64.
5. Державний комітет статистики України. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
6. Закон України "Про підтримку малого підприємництва" від 19.10.2000р. №2063-III.
7. Кубай Н.Є. Фінансові аспекти державної підтримки малого бізнесу в Україні // Регіональні перспективи. – 2002. – №5-6. –С. 91-93.
8. Основи бізнесу Кісельов А.П. - Підручник. - Київ.: Вища школа, 1997., - 191 с.
9. Основи економічної теорії. Ніколенко Ю. В. – Режим доступу <http://ukrlibrary.com.ua/books/22/10-15/51102.html>.
10. Прокопов Ф.Ю. Причини гальмування розвитку підприємництва в Україні // Економіка, фінанси,

- право. – 2003. – №1. – С.12-16.
11. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: Національна доповідь / [К.О.Вашенко, З.С.Варналій, В.Є. Воротін, В.М.Геєць, Е.М.Кужель, О.В.Лібанова та ін.]. – К., Держкомпідприємництво, 2008. – 226 с.
 12. Реверчук С.К. Малий бізнес: методологія, теорія і практика Навчальний посібник – К.: ІЗМН, 2000. – 192 с.
 13. Розвиток малого підприємства в Україні. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://otherreferats.allbest.ru/economy/00111223_0.html.
 14. Руденко Г.Г. Теорія і практика сучасної підприємницької діяльності // Персонал. – 2003. – №1 – С.86-88.
 15. Четвернина Т.П. Розвиток малих підприємств // Персонал. – 2003. – №6 – С.78-83.

Т. Курьян

Проблеми розвитку малих підприємств в Україні і деякі шляхи забезпечення їх позитивного розвитку

В даній статті розглядаються проблеми розвитку низької ефективності діяльності малих підприємств в Україні і пропонуються деякі шляхи підвищення ефективності їх діяльності.

T. Kurjan

Problems of small enterprises in Ukraine and some ways to ensure their positive development

This paper addresses the problem of low efficiency of small enterprises in Ukraine and suggested some ways to improve their performance.

Одержано 22.02.12

О. С. Оврашко, ст. гр. ОА-09-1

Кіровоградський національний технічний університет

Наслідки фінансової глобалізації в Україні

У статті проаналізовано основні тенденції фінансової глобалізації, а також розглянуто причини та переваги, які надають глобалізаційні процеси для економіки України.

глобалізація, фінанси, складові фінансової глобалізації, кризові явища, переваги і ризики фінансової глобалізації

Постановка проблеми та її актуальність. Фінансова глобалізація є складним та багатofакторним процесом і визначається багатьма чинниками. У зв'язку з цим існує безліч різноманітних підходів щодо вивчення цього процесу. Так, у наукових працях досліджують окремо процеси міжнародного руху капіталу, міжнародної фінансової інтеграції та фінансової глобалізації. Економічна й фінансова глобалізація – ключовий процес розвитку світової економіки кінця XX – початку XXI ст., наслідком якого з'явилися такі принципово нові явища, як глобальна економіка і глобальний фінансовий ринок [6].

Безперервні процеси фінансової глобалізації породили ряд проблем, таких як ускладнення глобального фінансового ринку та посилення взаємозалежності економік різних країн від глобального фінансового ринку. Це посилює загальну нестабільність